

26th International Scientific Conference THE TEACHER OF THE FUTURE (26.06.2020)

COMPARATIVE ANALYSIS OF MULTICULTURALISM IN PAPUA NEW GUINEA
AND REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Jordanka Galeva, Phd, Faculty of Law, University Goce Delcev, Stip

	Нова Гвинеја	Македонија
Независност	под британска и германска колонизација, јапонска окупација и под австралиска администрација Независна од 1975	СФРЈ 1944 Независна од 1991
Територија	462.840 km ² 4 региони, со 20 покраини под централна власт, главниот град и автономен регион Бугенвил	25.713 км2 80 Општини
Број на Население	7.275.324	2,022,547
Етничка фракционизација	Индекс 1, на 1 место	индекс од 0.535, односно на 72-то место
	многубројни различни етнички заедници, односно племиња и кланови меѓу кои, меланезијци, папуани, негрито, микронезијци, полинезијци и други Неформални поделби во согласност со старите колонијални граници односно папуанци versus новогвинејци; потоа постојат современите регионални етнички поделби на Јужен регион, Планински, Островски и Момасе регионот, како и поделба по културни специфични групи односно, Мотуанс, Толаис, Тробриандс, Чимбус, Хагнес, Тарис, Маркамас, ИТН	64,18% Македонци, 25,17% Албанци, 3,85% Турци, 2,66% Роми, 1,78% Срби, 0,84% Бошњаци, 0,48% Власи и 1,04% други
Уставна идентифи-кација	Ние, народот на Папау Нова Гвинеја изворот на уставот: обединети во една нација ; оддаваме почит на сеќавањата на нашите предци , изворот на нашата сила и потекло на нашето комбинирано наследство ; ги признаваме достоините <i>обичаи и</i>	Граѓаните на Република Северна Македонија, македонскиот народ, дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот

	<p><i>традиционални мудрости</i> на нашиот народ кои се предаваат од генерација на генерација. Ветуваме дека ќе се чуваме и ќе им ја пренесеме нашата благородна традиција и Христијанскиот принцип кои сега се наши, на оние што ќе дојдат после нас; Со авторитет на нашите својствени права како антички, слободни и независни луѓе, ние народот, ја основаме оваа суверена нација и изјавуваме по водство на Господовата рака дека сме Независна Држава Папуа Нова Гвинеја.</p>	<p>народ, бошњачкиот народ и други,..</p>
<p>Јазици</p>	<p>839 од кои 3 службени Еден дел од овие јазици припаѓаат на австронезијската јазична фамилија (постојат околу 200 поврзани австронезијски јазици), околку 550 јазици се неавстронезијски или папуански јазици и се коирстени од многу мали говорни заедници. 3 службени <u>Англиски</u> <u>Ток Писин</u> познат и како Меланезиски (креолски јазик кои содржи домородни елементи, германски и најмногу англиски термини) и <u>Хири Моту</u> (од <i>австронезијската фамилија</i>, преставува упростен трговски јазик кој најмногу бил користен од луѓето кои живеат околу главниот град).</p>	<p>7 од кои 1 службен и други службени 66,49% од населението како мајчин јазик го користи македонскиот јазик, 25,12% албанскиот јазик, 3,55% турскиот јазик, 1,9% ромскиот јазик, 1,22% српскиот јазик, 0,42% босанскиот јазик, 0,34% влашкиот јазик, додека 0,95% од населението како мајчин јазик користи некој друг јазик.</p>
<p>Јазикот во Уставот</p>	<p>Се одредува дека сите лица и владини тела треба да настојуваат да постигнат универзална писменост на Писин, Хири Мото или на англиски јазик и во "tok ples" or "ita eda tano gado". За државјанство по натурализација потребно е да се зборува и разбира</p>	<p>Официјален е Македонскиот на цела територија и во меѓународните односи, друг службен јазик оној кој е зборуван од населението кое зборува друг јазик и претставува најмалку 20% од населението, како на</p>

	<u>разбира Писин или Хири Моту јазик или народниот јазик (дијалект)</u>	национално ниво така и во заедниците на локалната самоуправа.
Употреба на јазиците во образов	во првите три години од основното образование воведена е програма за учење на мајчиниот јазик, односно јазикот кој се зборува во заедницата (племе/клан) со цел децата најпрвин да се описменат на својот јазик, што ќе им помогне полесно да го научат и англискиот јазик. До 2001 година со имплементирање на оваа реформа во образовната програма се воведени 369 домородни јазици	Во основното образование се учи на својот мајчин јазик, во средно има паралелки на мак, алб и турски, додека високото образование е на македонски и на албански јазик
Религија	64,3% од населението на ПНГ се Протестанти (припаѓаат на различни протестантски подгрупи), 26% се римокатолици, 5,3% припаѓаат на други христијански вери, 1,4% се не-христијани, 3,1% не е специфицирано	64,78% православни христијани, 33,33% муслимани, 0,35% католици, 0,03% протестанти, 1,52% друго
Религијата во уставот	- одредува дека секој човек има право на слобода на свест, мисла и религија и дека практикувањето на религијата и верувањето - христијанскиот принцип кој како што се вели во Преамбулата од Уставот и понатаму ќе се пренесува на идните генерации.	Слободата на вероисповест и слободно и јавно изразување на верата, поединечно или во заедница со други, е загарантирана со член 19 Македонската православна црква, Исламската верска заедница во Македонија, Католичката црква, Евангелско-Методистичката црква, Еврејската заедница и други верски заедници и религиозни групи
Уставни права за еднаквост	- еднакви можности да учествуваат и да бенефицираат од развојот на нивната земја, и оттука се апелира -Еднаквост на граѓаните, се одредува дека предмет на Уставот е да сите граѓани имаат исти права, привилегии, обврски и должности без разлика на расата, племето, местото на потекло, политичката ориентираност, боја, верување,	-гарантира право на слободно изразување, негување и развивање на својот идентитет и националните особености, а Републиката се обврзува да ја гарантира заштитата на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници

	<p>религија и пол. Во однос на тоа како сета оваа различност се управува или менаџира, нема стрктини правила</p>	
<p>Не/Единствен национален идентитет</p>	<p>Во Уставот се набројани и националните симболи на државата, а тоа се:</p> <p>националното знаме: Рајската птица националниот амблем: Рајската птица националното мото: „Единство во различностите,„ национален жиг и националната химна. Рајската птица се наоѓа и на банкнотите.</p>	<p>Закон за употреба на знамињата на заедниците во Македонија, Закон за употреба на јазиците се предвидува дека книжните и кованите пари, како и поштенските марки ќе содржат симболи што го претставуваат културното наследство на граѓаните што го зборуваат македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните.</p>
<p>Инструменти за единство</p>	<p>Ваквиот културен диверзитет уште од самите почетоци на независноста се надминувал преку образованието, социјалната интеракција и комуникација. Имено во постколонијалниот период папуаните и новогвинејците биле приморани да работат заедно на плантажите што им овозможило меѓусебни средби, комуникација и запознавање на културата на другиот преку, користење на двата народни јазици;</p> <p>Етничкиот регионализам се воведува во школите преку спортот, празниците, заедничките асоцијации, и социјални настани каде луѓето може да ја истакнат својата култура преку танците на пример;</p> <p>додека на Тробријандси, Толаис, Мотоанс, Чимбус и на сите други им биле дадени еднакви можности на празнување за да ги задржат своите идентитети, преку танцови, песни и други културни ставки.</p>	<p>Во однос на промоцијата на различноста беше донесен и Закон за измена на Законот за празниците на Република Македонија, со кој се воведоа нови празници. Така на пример покрај државните празници, празници на републиката се православните Божиќ и Велигден и исламскиот Рамазан Бајрам; потоа празници кои ги слават само за православните верници (Бадник, Водици, Велики петок пред Велигден, Голема Богородица, Духов ден) празници кои ги слават католиците (Првиот ден на Божиќ, Вториот ден на Велигден, Празникот на сите светци), празник кој го слават муслиманите (Курбан Бајрам) и празникот на евреите (Првиот ден на Јом Кипур). Покрај овие, секоја од немнозинските заедници имаат свој празник во кои спаѓаат: Денот на албанската азбука, Денот на</p>

	<p>-За промоција на сето ова уште во 1974 година донесен е Акт за национален културен развој кој предвидува формирање на <u>институции и совет за промоција за развојот на традиционалната култура на домородното население</u>. Овој Совет подготвувал програма за рекламирање и информирање на целото население на ПНГ во врска со сите аспекти на домородните култури. Покрај ова владата носи директива за усвојување на Декларацијата за национален ден на облеката (носија) позната како Тоана ден и директива за сите училишта да изберат еден ден од неделата кој ќе биде ден на Културата. На 26 април 1976 година тогашниот прв министер на ПНГ декларира дека петок ќе биде денот на националната носија познат како Тоана ден, со цел да се окуражи и промовира гордоста на националниот идентитет и култура</p>	<p>настава на турски јазик, Свети Сава, Меѓународниот ден на Ромите, Националниот ден на Власите и Меѓународниот ден на Бошњациите</p>
<p>Конститутивен елемент (граѓански) 1.нема етничка идентификација-цело население 2.етничка обоеност на граѓаните на МК</p>	<p>Тргнувајќи од конститутивниот елемент на државата и во двата случаи, уставот се заснова на граѓанскиот принцип иако во папуановагвинејскиот случај за конституент на државата се користи терминот народ, додека во македонскиот случај тоа се граѓаните на Македонија, односно народи и делови од народи. Разликата е во тоа што во првиот случај не постои етничка идентификација на народот и оттука под терминот народ се подразбира целото население на државата, без да се истакнува нивната етничка разноликост. Земјајќи ја во предвид бројноста на етничките заедници, односно племиња и кланови, горенаведеното е и разбирливо. Во однос на македонскиот случај имаме основа на граѓански принцип кој сепак етнички е обоен. Преку содржината на Преамбулата всушност се уочува која е етничката припадност на граѓаните на Македонија.</p>	
<p>Големината на различните етнички заедници</p>	<p>Во македонскиот случај најголемата етничка заедница е македонскиот народ, додека другите помали заедници се дефинираат како делови од народи. Потоа, доколку како основни елементи за дефиниција за етничка група ги земеме етничкото потекло, религијата, културата, јазикот во Македонија уставно се разликуваат 7 етнички групи, но земјајќи во предвид дека еврејската заедница е споменета во членот 19 од Уставот, а покрај ова законот за празници одредува празник и за евреите, на овој етнички диверзитет може да се додадат</p>	

	<p>и самите евреи, како и египќаните и други етнички заедници кои живеат во Македонија.</p> <p>Во случајот на ПНГ имаме сосема различна ситуација. Во нација со над 7 милиони жители каде растот на населението е константен (од 1980 до 2011 година населението е зголемено за повеќе од 3 милиони жители, а денес се проценува дека има скоро 9 милиони) не се издвојува некоја посебно поголема етничка група. Кога се зборува за етничност во овој контекст, во предвид може да се земе мешавината од социо-биолошките белези (раса, племе и јазик) кои се сметаат за примордијалистички и оние поврзани со конструктивизмот, односно конструктивниот идентитет кој е резултат на надворешни притисоци и стимулации. Заради географскиот фактор, и многубројни планини и долини, во ПНГ многу од етничките гурпи се развивале во изолација. На пример од двете страни на една планина може да живеат луѓе кои зборуваат сосема различни јазици. Проценката за бројот на одвоени „политички единици, (кланови) се движи од 2.000 до 18.000, а доколку се употребува една поширока единица како онаа на племенската заедница (линеарно или поврзано групирање) може да се дојде до уште по фрагментирано општество, односно по 2.500 членови на едно племе.</p>
<p>Јазикот</p>	<p>Во однос на големината на заедниците во Македонија, пописот ја покажа големината на секоја заедница, а амандманите од 2001 година во Уставот го воведоа терминот немнозински заедници со која се прави дистинкција помеѓу македонците кои се најбројни и останатите. Помеѓу немнозинските заедници пак има поделба и врз основа на јазикот (најмалку 20% и помалку од 20%, како што е погоре објаснато). Во Папуа Нова Гвинеја <u>нема стриктна поделба по големина на племенските и клански заедници</u>, затоа што се многубројни. Исто така не се јавува и уставна поделба врз основа на јазикот, затоа што иако се зборуваат над 800 јазици, како официјални се употребуваат само три јазици. Секоја заедница во своето опкружување го користи својот јазик, а за општата комуникација користи еден од официјалните кои всушност се инструмент да се преминат лингвистичките бариери. Во македонскиот случај имаме еден официјален јазик на државата и за меѓународните односи, додека втор службен јазик е оној кој е зборуван од најголемата немнозинска заедница (албанскиот) како што тоа го уредува законот, додека останатите јазици може да бидат службени, онаму каде се зборувани од најмалку 20% од граѓаните. <u>Тенденцијата е промовирање и поширока употреба на сите јазици кои се зборувани од страна на населението како во образованието така и во јавните институции на локално ниво.</u></p> <p>Разликата во двата случаи се однесува на тоа што во македонскиот случај, службеноста на јазиците на сите уставно признаени немнозински заедници е уставно и законски уредена, додека во папуановагвинејскиот не постои формалност за употреба на јазиците</p>

	<p>на сите заедници. Народните јазици се употребуваат само во рамките на заедницата, односно во приватната сфера, додека во училиштата се воведени за да се олесни совладувањето на англискиот јазик кој се употребува во подоцнежните години од образованието. Повторно и во овој случај многубројноста на јазиците не би можело да дозволи службена употреба на сите јазици.</p>
Религија	<p>И во двата случаи уставното уредување дозволува слободно пропагирање и практикување на верата, со тоа што во папуановагвинејскиот случај Христијанството е верата која се промовира, додека во македонскиот случај заради различната верска припадност на населението, амандманите од 2001 покрај Православната црква која има најмногу верници ги споменува и другите верски заедници, со што го промовира мултиконфесионалниот карактер на населението. <u>Во случајот со ПНГ и покрај широката палета на култури, она што е заедничко е христијанството. Најглемиот дел од населението се христијани иако од различни подгрупи.</u></p>
Промоција на диверзитетот	<p>Во однос на промоција на различноста во јавната сфера и во двата случаи имаме примери кои јасно ја одразуваат мултикултурната карактеристика на општеството. Во македонскиот случај тоа се одразува преку истакнување на македонското знаме кое е државно знаме и знамињата и симболите на етничката заедница во општините каде се мнозинство, преку употреба на јазикот на немнозинските јазици во институции, документи, постапки, како и во образованието.</p> <p>Во случајот со ПНГ, секое племе, клан слободно го употребува својот јазик, своите обичаи и може да го учи својот јазик во првите години од основното образование. Културниот диверзитет на ова општество јасно се препознава и на националните банкноти и монети кои содржат племенски карактеристики кои се дел од културното богатство на оваа земја. Симболот на државата кој покрај на банкнотите, го има и на знамето, е рајската птица чие значење е обединетост. Покрај оваа птица, банкнотите содржат и други животни (глава од дива свиња) и растенија (палма), племенски маски од различни краишта на државата, ѓердани од школки, бразлетни од желкин оклоп, ликот на политичкиот поборник за независност Michael Somare, дизајн и шари од парламентарната зграда, симболи на модерна економија и ред други. Сите овие симболи ја отсликуваат папуановагвинејската реалност. Во однос на ваквото отсликување на културниот диверзитет од неодамна во Македонија со Законот за употреба на јазиците се вовеле член со кој се одредува дека банкнотите и поштеските марки ќе содржат симболи кои претставуваат културното наследство покрај на македонците и на албанците.</p>
заклучок	<p>Земајќи го во предвид сето она што беше изнесено во врска со ПНГ може да се каже дека Уставот јасно</p> <p>Во македонскиот случај, инсистирањето на службена употреба на сите јазици на</p>

	<p>го промовира граѓанскиот принцип и демократските норми, но тоа што е поинтересно е што тој граѓански принцип е составен од еден грст различности. Имено и самото мото за градење на националниот идентитет во ПНГ е различностите да се соединети во единство, што значи културниот диверзитет е основниот фактор за градење на националниот идентитет. Целото население без разлика на различните култури се сплотени во она што се вика народ на ПНГ, секој е слободен да ја практикува својата култура и обичаи, да го зборува својот јазик и практикува религијата. За меѓусебна комуникација олеснително е што може да се употребуваат трите официјални јазици. Единствено заедничко во кое скоро сите се исти е нивната христијанска вера и истата, Уставот предвидува и „заповеда,, да се пренесува. Единството во една нација може да се должи на следното: заедничкиот христијанскиот елемент; непостоењето на големо отскокнување во бројноста помеѓу различните етнички/племенски/клански групи, (што не дозволува доминантност на едни во однос на други); издвоеноста на три официјални јазици од мноштвото постоечки е инструмент кој ја олеснува комуникацијата; и конечно граѓанскиот принцип на Уставот кој на еднаков начин сите ги прави конституенти на народот на ПНГ.</p>	<p>заедниците, ако се спореди со папуановагвинејскиот случај, е далеку од практично. Посебноста може да се промовира во приватната сфера, додека во јавната сфера би било подобро доколку се водиме од практичноста. Употребување на сите јазици во јавната сфера го разчленува и фрагментира општеството, а тоа води, како до отежнување во целата администрација, така и до меѓусебно оддалечување. Друга одлика која го прави македонското општество уште порасчленето е службената употреба на симболи кои го одразуваат идентитетот на заедниците. Употреба на одредени делови од територијата на Македонија, на знамиња на заедниците кои се воедно државни знамиња на други држави, не допринесува до градење на заеднички идентитет, туку само ја нагласува различноста и одвоеноста на едни од други. За жал македонскиот случај сеуште претставува пример на поделено општество во кое ниту постојат политики за изградба на заеднички идентитет, ниту „Единство во различноста,, Папуа Нова Гвинеја е добар пример дека различноста не мора да биде промовирана во јавната сфера или да биде службена, за да преживее и да претставува конститутивен елемент на државата.</p>

